

การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอก
สถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลัง
แผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*

นเรนทร์ ตุนทกิจ**

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง “การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557

** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Email: narent02@hotmail.com)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา 2) ผลของการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองของเยาวชนและประชาชน ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษา พบว่า 1) การป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวทางหรือวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและการนำเอา “เครื่องแบบ” เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจเพื่อการปรับเปลี่ยนตนเอง 2) เยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเห็นคุณค่าในตนเองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จนเป็นที่ยอมรับของครอบครัวและชุมชน ดังนั้นการป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: เยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา การป้องกันยาเสพติด เครื่องแบบ

**Drug Prevention for At-Risk Youth Group
outside The School: A Case Study of Youth
Volunteers for Land Forces Project in Taphong
Subdistrict, Muang District, Rayong Province**

Narent Tuntakit*

Graduate School, Chulalongkorn University.

---

* Master of Arts Program in Human and Social Development, Graduate School, Chulalongkorn University. (Email: narent02@hotmail.com)

Abstract

The objective of this research aims to 1) study the processes of drug prevention for at-risk youth group outside the school and 2) to study the consequences of drug prevention for at-risk youth group outside the school by means of qualitative methods, including non-participant observation, opinion poll by using questionnaire, in-depth interview and focus group discussion. The researcher collected data by all means above from at-risk youth group outside the school, community leaders, local authorities, parents of the youth and other people in Taphong subdistrict.

The results of these case studies found that 1) drug prevention for at-risk youth group outside the school in Taphong subdistrict is an activity making the youth alter their behavior by using established self-esteem into the youth, and using “uniform” as an equipment building the motivation for the youth to alter their behavior and 2) At-risk youth group outside the school have self-esteem and can change behaviors to the better way and also build acceptance to their parents and citizen in the community. To prevent drugs and make the at-risk youth group outside the school have desirable behavior permanently and stable,

must depends on the cooperation and integration from every sectors of the community.

Keywords: Risk Youth Group Outside The School, Drug Prevention, Uniform

บทนำ

ปัญหาหยาเสพติดเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศไทยที่มีมานาน ลักษณะและความรุนแรงของปัญหาก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต่างก็เอื้อให้ปัญหาหยาเสพติดทวีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชน ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และตนเอง เช่น การสูญเสียโอกาสในการศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม การสูญเสียอิสรภาพเนื่องจากกระทำความผิด ความสัมพันธ์ในครอบครัวถูกทำลาย ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือผลกระทบในระดับประเทศคือ การสูญเสียด้านงบประมาณในการปราบปรามจับกุมคุมขัง รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งนำมาสู่การสูญเสียที่สำคัญคือ การสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีค่าอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต (กิงกาญจน์ จงสุขไกล, 2555) สอดคล้องกับข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระหว่างปี 2552 ถึง ปี 2557 พบว่าปัญหาของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในฐานะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ในปี 2552 มีจำนวน 12,352 คน ปี 2553 มีจำนวน 14,695 คน ปี 2554 มีจำนวน 13,845 คน ปี 2555 มีจำนวน 14,773 คน ปี 2556 มีจำนวน 15,530 คน และปี 2557 มีจำนวน 16,679 คน สะท้อนให้เห็นว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มีสัดส่วนที่สูงขึ้นทุกๆปี (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2558)

จังหวัดระยองเป็นแหล่งการทำงานสำคัญที่ทำให้ประชากรจากภูมิภาคต่างๆ ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพที่นี่ และเมื่อประชากรมากขึ้น ปัญหาทางสังคมต่างๆ ย่อมตามมามากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาการ

แพร่ระบาดของยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มของผู้ใช้แรงงานหรือกลุ่มเด็กและเยาวชน ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแพร่ระบาด รวมทั้งปัญหาทางด้านการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ต้องแสวงหาเงินทำงานเพื่อให้เพียงพอกับการใช้จ่ายในครอบครัว จนทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ลูกหลาน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน ตั้งกลุ่มแก๊งออกเที่ยวเตร่ จนกระทั่งมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากการชักชวนหรืออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนของตนให้ไปทำในสิ่งที่ผิดหรือไม่ดี ส่งผลกระทบให้เกิดพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดและจำหน่ายยาเสพติดที่ยากต่อการควบคุมดูแล

โดยเฉพาะในส่วนพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท เพราะอยู่ใกล้กับตัวเมืองจังหวัดระยองเพียง 11 กิโลเมตร ทำให้พื้นที่ตำบลตะพงเริ่มมีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม และส่งผลให้มีประชากรจากภูมิภาคต่างๆ เข้ามาทำงานในพื้นที่ตำบลตะพงมากขึ้น ก่อให้เกิดประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานในโรงงานภายในพื้นที่เป็นจำนวนมาก รวมถึงการย้ายเข้ามาพักอาศัยอยู่ในพื้นที่มากขึ้นด้วย ประชากรที่เคลื่อนย้ายเข้ามาส่วนหนึ่งเป็นแรงงานระดับล่างหรือคนงานที่มีที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่ง และเมื่อมีประชากรจากหลายภูมิภาคเข้ามาทำงานในพื้นที่ตำบลตะพงมากขึ้น ก็ส่งผลให้ปัญหาสังคมต่างๆ เกิดมากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มของผู้ใช้แรงงาน รวมไปถึงกลุ่มเด็กและเยาวชน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแพร่ระบาด เช่น การที่ผู้ค้ายาเสพติดใช้พื้นที่ตำบลตะพงเป็นจุดพักยาไว้สำหรับรอจำหน่ายทั้งภายในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากตำบลตะพงมีอาณาเขตติดกับตัวเมืองจึงสะดวกในการติดต่อขนถ่าย ยาเสพติดและสาเหตุอีกประการคือ ลักษณะการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ต้องมุ่งทำงานหาเงิน

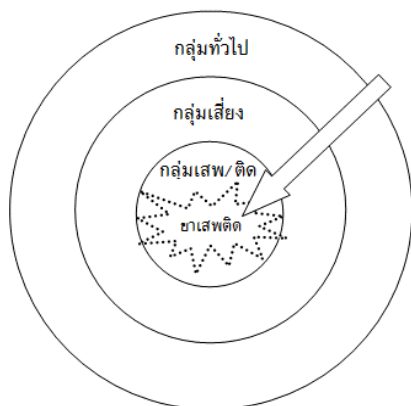
มาใช้จ่ายในครอบครัวจนขาดการดูแลเอาใจใส่ลูกหลาน ทำให้เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

จากสภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงที่มาของปัญหาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนที่จะตามมา โดยเฉพาะในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการติดเกมออนไลน์ ปัญหาการรวมกลุ่มแก๊งกับเพื่อน และปัญหายาเสพติดทั้งในฐานะผู้เสพและคนวางยาให้กับผู้ค้าในพื้นที่เห็นช่องทางในการใช้เด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือ ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้มักพบในกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษาหรือเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดมาคอยควบคุมดูแลหรือรับผิดชอบโดยตรงเหมือนกับเด็กที่อยู่ในสังกัดสถานศึกษา ทำให้หน่วยงานในพื้นที่ไม่อาจเป็น ตำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของตำบลตะพง ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและหันมาให้ความสำคัญกับเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยการทำงานร่วมกันเพื่อสอดส่องดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเหล่านี้ เพราะตระหนักว่าเด็กและเยาวชนในตำบลตะพงเปรียบเสมือนลูกหลานของตน จึงเป็นหน้าที่ที่จะต้องร่วมกันหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ต้องแตกต่างจากวิธีเดิมๆ ที่เคยทำมาจากเพียงแค่การตรวจ จับกุม แล้วส่งเข้าสถานพินิจ เนื่องจากพบว่าวิธีดังกล่าวไม่ได้ทำให้ปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ลดลงแต่อย่างใด เพราะไม่ได้สร้างกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนไม่ให้อยู่เกี่ยวกับยาเสพติด แต่เมื่อทางคณะทำงานได้สร้างรูปแบบและแนวทางป้องกันยาเสพติดในเยาวชน ที่มีจุดหมายเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนในการป้องกันตนเองให้ออกห่างจากยาเสพติด โดยการสืบประวัติและพฤติกรรมแล้วดึงเยาวชนเหล่านั้นเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตลอดจนการควบคุมติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับการป้องกันหรือการทำงานเชิง

รูกเพื่อป้องกันดีกว่าปล่อยให้เกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข เพราะการแก้ไขหลังจากปัญหาเกิดขึ้นแล้วพบว่าเยาวชนยังคงกลับมายุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติดอยู่และในรูปแบบที่อาจจะหนักกว่าเดิมด้วยซ้ำ

ดังนั้นการวางแผนและดำเนินการป้องกันที่มีประสิทธิภาพจึงสำคัญกว่าการแก้ไขในภายหลังมาก โดยเฉพาะการเริ่มป้องกันตั้งแต่เยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและยังไม่กลายเป็นเด็กกลุ่มเสพติด ตามลักษณะพฤติกรรมของเยาวชนตามกรอบแนวคิดในการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่แบ่งกลุ่มเยาวชนออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มแรกจะเป็นกลุ่มเยาวชนทั่วไป ซึ่งจะมีพฤติกรรมตามปกติในบรรทัดฐานทางสังคมและมีภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติดในระดับที่มากกว่าเยาวชนกลุ่มอื่นๆ กลุ่มที่สองคือเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือมีโอกาส/แนวโน้มสูงที่จะใช้ยาเสพติด หรืออาจรวมถึงเยาวชนที่เสพยาเสพติดหรือเคยทดลองใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่ถึงขั้นเป็นผู้ติด และสำหรับกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มเสพติด จะเป็นกลุ่มเยาวชนที่เสพยาเสพติดเป็นประจำและจำเป็นต้องเข้ารับการรักษา (สถาบันพัฒนาบุคลากรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส., 2552: 4-5)

ภาพรวมลักษณะเยาวชนด้านการป้องกันยาเสพติด

จากรูปภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่าเยาวชนกลุ่มทั่วไป กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสพ/ติด มีโอกาสหรือแนวโน้มที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระดับที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนกลุ่มเสพ/ติดจะเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงหรือเป็นผู้ใช้ยาเสพติดแล้วนั่นเอง เยาวชนกลุ่มนี้จะขาดหรือสูญเสียภูมิคุ้มกันยาเสพติด ดังนั้นแนวทางการดำเนินการหลักสำหรับเยาวชนกลุ่มดังกล่าวคือ การได้รับการแก้ไข บำบัดรักษา รวมถึงติดตามดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่ออกจากการเป็นเยาวชนกลุ่มเสพ/ติด หรือสามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้และกลับมามีภูมิคุ้มกันยาเสพติดที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันการกลับไปเสพหรือติดยาซ้ำอีก ในขณะที่กลุ่มเยาวชนที่อยู่ไกลจากปัญหาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่นโดยเปรียบเทียบหรือเยาวชนกลุ่มทั่วไปนั้น จะมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดที่ดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีเมื่อเทียบกับเยาวชนกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นการดำเนินการป้องกันสำหรับเยาวชนกลุ่มทั่วไปโดยหลักแล้วจึงเป็นการรณรงค์ให้ความรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้

สามารถรักษากฎมีค้ำกั้นยาเสพติดที่มีอยู่ได้ ส่วนเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่อยู่ตรงกลางระหว่างกลุ่มเสพ/ติดและกลุ่มทั่วไป ถือเป็นกลุ่มเยาวชนที่ยังไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรง แต่มีค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมที่แสดงได้ว่ามีแนวโน้มหรือมีโอกาสสูงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยง จึงจำเป็นต้องดำเนินการแทรกแซงเยาวชนกลุ่มนี้ให้ออกจากสภาวะหรือพฤติกรรมเสี่ยง และสร้างกฎมีค้ำกั้นยาเสพติดให้เกิดขึ้น เพื่อประคับประคองดูแลให้มีโอกาสหรือมีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้มากที่สุด เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีความสำคัญในแง่ของการเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างผู้ที่จะอาจจะกำลังเป็นกลุ่มการเสพ/ติดกับกลุ่มทั่วไป ดังนั้นการแย่งพื้นที่จำนวนของเด็กกลุ่มนี้ไม่ให้หลุดเข้าไปอยู่ในกลุ่มเสพ/ติดและกลุ่มเสี่ยงจึงมีความสำคัญมาก เพราะหากปล่อยให้เด็กกลุ่มนี้ไป อาจจะทำให้พวกเขาเหล่านั้นกลายเป็นกลุ่มเสพติด เท่ากับเป็นการเพิ่มปัญหา ยาเสพติดในประเทศให้ยิ่งเลวร้ายมากขึ้น

ดังนั้นวิธีการการป้องกันปัญหา ยาเสพติดรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจในพื้นที่ตำบลตะพงจึงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับสิ่งที่พื้นที่ตำบลตะพงได้ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ โดยการทำงานเชิงรุกเพื่อ “ป้องกัน ดีกว่าปล่อยให้เกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข” เพราะมีบทเรียนที่ทำให้เห็นแล้วว่า การแก้ไขไม่ใช่ทางออก จากตัวอย่างเช่น เยาวชนที่เสพยาเสพติดแล้วถูกจับส่งตัวไปบำบัด 45 วันเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมา นั้น จะเห็นได้ว่ามีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถเลิกยาได้ แต่อีกหลายรายกลับพบว่ายังคงกลับมายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและในรูปแบบที่หนักกว่าเดิมขึ้นอีกด้วย เช่น จากเดิมที่เคยเสพยาที่มีฤทธิ์เบาเมื่อเข้าสถานบำบัดแล้วกลับออกมากไปเสพยาที่มีฤทธิ์รุนแรงขึ้น หรือจากเดิมที่เป็นเพียงผู้เสพเมื่อถูกปล่อยตัวออกมาก็ผันตัวไปเป็นทั้งผู้เสพและผู้ค้า เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าการป้องกันมี

ความสำคัญมากกว่าการแก้ไขในภายหลัง โดยจะต้องเริ่มป้องกันตั้งแต่เยาวชนกลุ่มเสี่ยงเป็นต้นไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการทำงานของโครงการเยาวชนอาสาหลังแผ่นดินไหวตบตะพวง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง (โครงการค่ายเยาวชนสัมพันธ์ “อาสาสมัครเยาวชน”) เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ตบตะพวงมองเป็นกลุ่มเป้าหมายและให้ลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาวิจัย เนื่องจากมีประเด็นท้าทายในแง่ของการเข้าถึงและดำเนินการป้องกันปัญหาในเยาวชนกลุ่มนี้ค่อนข้างมาก เพราะจะต้องเผชิญกับการที่จะต้องสามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้ได้ว่าเป็นใคร และมีรูปแบบหรือชุดพฤติกรรมเป็นอย่างไร เพื่อที่จะให้สามารถดำเนินการแก้ปัญหาและจัดการให้ได้ผลตรงตามกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีการดำเนินการในการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา และเพื่อศึกษาผลของการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา ในขอบเขตการวิจัยที่ต้องการจะศึกษาด้านแนวทาง กระบวนการ หรือลักษณะกิจกรรมเพื่อป้องกันยาเสพติดจากการดำเนินโครงการเยาวชนอาสาหลังแผ่นดินไหวตบตะพวง ตบตะพวง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในปี 2556 ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ทั้งต่อเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน สังคม โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเยาวชนอาสาหลังแผ่นดินไหวจำนวน 30 คน ผู้นำชุมชน

ตำบลตะพงจำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่โครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดิน จำนวน 3 คน ผู้ปกครองของเยาวชนจำนวน 5 คน และประชาชนใน ตำบลตะพงจำนวน 5 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิที่ ได้จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ รูปภาพ การบันทึก ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน กิจกรรมในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา รวมถึงขั้นตอนของการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอก สถานศึกษา จากแผนปฏิบัติงานการดำเนินโครงการและเก็บรวบรวม ข้อมูลปฐมภูมิจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของ เยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาต่อผลการเข้าร่วมโครงการเยาวชน อาสาพลังแผ่นดิน โดยสอบถามถึงความคิดเห็นที่มีต่อทัศนคติ ความรู้สึก และผลการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับหรือรับรู้ได้ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม การอบรมฯ เสร็จสิ้น แบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth interview Guideline) ที่จะใช้บันทึกการสัมภาษณ์เยาวชนกลุ่มเสี่ยง นอกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดิน ซึ่งเป็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในส่วนของผลที่ได้รับหรือสิ่งที่ กระทบต่อตัวเองทั้งในระหว่างการเข้าร่วมโครงการฯ จนถึงปัจจุบัน โดย มีประเด็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview Guideline) ครอบคลุมตามที่กำหนดในขอบเขตเชิงเนื้อหา และแยก ประเด็นคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงก่อนเข้าร่วม กิจกรรมจะใช้ประเด็นคำถามว่า เยาวชนมองตัวเองอย่างไร และเยาวชน มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างไร ช่วงระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมจะใช้ คำถาม เช่น เยาวชนเข้าร่วมโครงการมาได้อย่างไร มีอะไรเป็นแรงจูงใจ และผลักดัน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือผลักดันให้เข้าร่วม กิจกรรมอย่างไร ครอบครัวมีส่วนร่วมหรือมีส่วนสนับสนุนในระหว่างเข้า ร่วมกิจกรรม และกระบวนการอบรมอย่างไร เยาวชนเคยคิดถอดใจ เลิก ล้มหรืออยากถอนตัวกลางคันระหว่างเข้ารับการอบรมหรือไม่ อย่างไร

กิจกรรมใดที่ประทับใจหรือเป็นแรงจูงใจให้อยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และเครื่องแบบมีผลต่อเยาวชนอย่างไร ทำให้อยากเปลี่ยนแปลงตัวเองหรือไม่อย่างไร เป็นต้น และช่วงหลังสิ้นสุดกิจกรรมจนถึงปัจจุบันจะใช้แนวคำถาม เช่น สิ่งที่เกิดขึ้นกับเยาวชนนั้นเยาวชนมองตัวเองอย่างไร หลังจากอบรมเสร็จสิ้นเป็นอย่างไร หลังจากการอบรมเยาวชนคิดว่าครอบครัว กลุ่มเพื่อน คนในชุมชนมองเยาวชนว่ายอมในตัวเยาวชนหรือไม่อย่างไร เครื่องแบบมีผลต่อการยอมรับหรือทัศนคติของชุมชนต่อเยาวชนอย่างไร เปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/บริการชุมชน สิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ใช้อย่างไรบ้าง กิจกรรมหรือโครงการที่มีการนำเครื่องแบบมาเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เยาวชนคิดว่าสามารถป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้หรือไม่อย่างไร เป็นต้น

นอกจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้ว ยังมีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ด้วยการเข้าไปสังเกตกิจกรรมการอบรมโครงการค่ายเยาวชนสัมพันธ์ “อาสาสมัครเยาวชน” ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา เพื่อเก็บข้อมูล อาทิ ขั้นตอนรูปแบบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม บรรยากาศ เงื่อนไขความสำเร็จ ตลอดจนสิ่งที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จตามโครงการฯ รวมไปถึงการเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและประชาชน และกลุ่มของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มของผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะสนทนาในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพ

ทั่วไปในพื้นที่ตำบลตะพง สภาพปัญหาสถานการณ์และพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่และบริบทปัจจัยเสี่ยง ความเป็นมาและการพัฒนาโครงการเพื่อดำเนินการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ แนวทางขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมในโครงการดังกล่าว รวมถึงโครงสร้างกลไกในการดำเนินงาน และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมทั้งต่อเยาวชน ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนข้อเสนอแนะจากการดำเนินกิจกรรม

ในส่วนของประเด็นคำถามสำหรับกลุ่มผู้ปกครองและประชาชนจะเป็นประเด็นสนทนาเกี่ยวกับสภาพของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงภายในพื้นที่ ลักษณะการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของผู้ปกครองหรือประชาชนว่าเป็นอย่างไร ความคิดเห็นของผู้ปกครองหรือประชาชนต่อตัวเยาวชนที่เข้ารับการอบรมโครงการดังกล่าวว่าเยาวชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือไม่ อย่างไร การดำเนินกิจกรรมป้องกันยาเสพติดของโครงการนี้สามารถจะช่วยให้เยาวชนที่เข้ารับการอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างไร การดำเนินโครงการนี้ส่งผลดีหรือผลเสียต่อเยาวชน ต่อครอบครัว ต่อชุมชนอย่างไร ความคิดเห็นต่อการนำรูปแบบมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมโครงการนี้ว่าผู้ปกครองหรือประชาชนคิดว่ารูปแบบมีส่วนช่วยให้เยาวชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้หรือไม่ และมีความมั่นใจหรือไม่ว่าเยาวชนที่เข้ารับการอบรมจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างถาวร เป็นต้น ทั้งนี้การใช้แนวคำถามในการสนทนาดังกล่าวเพื่อทราบถึงปัญหาสาเหตุปัญหาของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ จุดเริ่มต้น ความเป็นมาและภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนในประเด็นปัญหา อุปสรรค และการดำเนินกิจกรรมในอนาคต รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาหลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ จนถึงปัจจุบัน ในมุม

ของผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและประชาชน ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชน เป็นต้น และในส่วนของการทำงานรณรงค์กับกลุ่มของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ นั้น จะจัดการรณรงค์กลุ่มออกเป็น 2 ครั้ง ครั้งละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยมีประเด็นคำถามที่ใช้ในการรณรงค์ อาทิ ก่อนการอบรมเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างไร เยาวชนมาเข้าร่วมโครงการนี้ได้อย่างไร ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของโครงการนี้มีอะไรบ้าง ความรู้สึกของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในช่วงก่อนอบรม ระหว่างอบรม และหลังอบรมเป็นอย่างไร เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างกับตัวเยาวชนเองเมื่อการอบรมเสร็จสิ้น มีความมั่นใจหรือไม่ว่าเยาวชนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองได้อย่างถาวร เครื่องแบบที่สวมใส่ระหว่างการอบรมหรือระหว่างการออกไปช่วยเหลือสังคม มีส่วนช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเยาวชนเองอย่างไรบ้าง เป็นต้น โดยประเด็นการรณรงค์เหล่านี้จะช่วยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาหลังจากการเข้าร่วมโครงการฯ จนถึงปัจจุบัน ว่ามีความรู้สึกอย่างไร เกิดอะไรขึ้นกับตนเองในประเด็นต่างๆ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนี้ในพื้นที่

ผลการศึกษา

จากข้อมูลตามกระบวนการศึกษาด้วยการรณรงค์กับกลุ่มผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่โครงการฯ ผู้ปกครองของเยาวชนและประชาชนพบว่า สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอเมืองจังหวัดระยอง มีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาที่ค่อนข้างรุนแรง โดยปัญหาที่พบในพื้นที่ มีดังนี้

1. การติดเกมออนไลน์ ปัญหาเด็กและเยาวชนติดเกมออนไลน์ เป็นปัญหาที่พบได้ทั่วไปและเป็นปัญหาหลักเพราะเป็น

จุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การพัวพันกับปัญหาอื่นๆ ที่จะตามมา ได้แก่ การไม่เข้าเรียน และการลักขโมยเงินมาเล่นเกม รวมถึงการใช้จ่ายเพื่อไปเล่นเกมได้เป็นเวลานาน เป็นต้น ซึ่งในพื้นที่ตำบลตะพงนั้น “ร้านเกม” ถือว่าเป็นแหล่งรวมพลของเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง จากการที่เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เข้าตรวจร้านเกมที่ตั้งอยู่ในตำบลตะพง จำนวน 4 แห่ง พบว่าร้านเกมเป็นแหล่งมั่วสุมในการเสพยา พร้อมทั้งพบอุปกรณ์การเสพยาและพบปัสสาวะสีม่วงจากการสู่มตรวจปัสสาวะของเด็กและเยาวชนที่มาเล่นเกม และสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในร้านเกมมักใช้ยาเสพติด เกิดจากการที่เด็กและเยาวชนอยากเล่นเกมให้ได้มากขึ้นและนานขึ้น จึงเริ่มใช้ยาเสพติดเพื่อช่วยให้ร่างกายไม่เกิดอาการง่วง โดยเด็กและเยาวชนที่อยู่ในร้านเกมสามารถซื้อยาเสพติดมาจากคนขายซึ่งแฝงตัวอยู่ในร้านได้เลย ไม่จำเป็นต้องออกไปหาซื้อข้างนอก เนื่องจากคนขายมักจะเป็นเจ้าของร้านหรือคนที่มาเล่นเกมด้วยกันนั่นเอง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าร้านเกมคือปัญหาสำคัญในพื้นที่นี้ เพราะเป็นแหล่งมั่วสุมหลักของกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพง

2.การรวมกลุ่มแก๊งกับเพื่อน พื้นที่ตำบลตะพง ไม่มีแหล่งสถานบันเทิง ดังนั้นแหล่งที่เด็กและเยาวชนมักจะรวมตัวกันตามบ้านของตนเองหรือบ้านของเพื่อนที่พ่อแม่ออกไปทำงานหรือไม่มีใครอยู่บ้านเพื่อมาเสพยา นอกจากนี้ยังรวมตัวกันเพื่อจะออกไปขับขี่รถมอเตอร์ไซด์เพื่อประลองความเร็วในตอนกลางคืน หรือบางครั้งก็จะรวมกลุ่มกันตามร้านแต่งรถในพื้นที่เพื่อตัดแปลงปรับแต่งรถสำหรับนำออกไปแข่ง และรวมกลุ่มกันออกตระเวนเที่ยวก่อให้เกิดเสียงดังสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านในพื้นที่

3.ปัญหายาเสพติด ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในพื้นที่ตะพงส่วนใหญ่ มักพบในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเยาวชนนอกสถานศึกษา ทั้งในฐานะผู้เสพและบางส่วนกลายเป็นคนวิ่งยาหรือขนส่งยาเสพติดของผู้ค้าในพื้นที่เพื่อนำไปให้ผู้ขายรายย่อยหรือฐานของผู้ค้าอีกด้วย และเนื่องจากตำบลตะพงนั้นถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นเส้นทางผ่านของกระบวนการขนส่งยาเสพติดในจังหวัดระยอง ผู้ค้าซึ่งเป็นผู้ใหญ่จึงเห็นช่องทางในการใช้เด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการวิ่งยานั่นเอง

จากปัญหาทั้ง 3 ข้อข้างต้นนั้น มักพบในกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา (ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ) ซึ่งหมายความว่าเยาวชนนอกสถานศึกษามีความเสี่ยงต่อปัญหาสังคมไม่ว่าจะเป็น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ที่มีจำนวนมากกว่าเยาวชนในสถานศึกษา เพราะเยาวชนในสถานศึกษามักจะมีหน่วยงานต่างๆ เข้าไปทำกิจกรรมในโรงเรียน มีคุณครูคอยช่วยสอดส่องดูแลและป้องกันปัญหาต่างๆ ให้อยู่แล้ว แต่กลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษานั้นจะไม่มีหน่วยงานใดมาคอยควบคุมดูแลหรือรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้นทางหน่วยงานในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของตำบล ตะพง จึงตระหนักและให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา เนื่องจากต้องการป้องกันและลดจำนวนเยาวชนไม่ให้กระทำผิด โดยได้ประสานงานและทำงานร่วมกันในการสอดส่องดูแลและป้องกัน อาทิ การร่วมกันออกตรวจพื้นที่ของฝ่ายปกครองและตำรวจภายในเขตตำบล โดยเน้นการตั้งด่านตรวจตามถนนและจุดเสี่ยงที่สำคัญของตำบล เช่น ร้านเกม เพื่อเก็บข้อมูล ประวัติ รวมถึงแสวงหากลุ่มเสี่ยงและหาแนวทางแก้ไข โดยการคลุกคลีกับชาวบ้าน และสร้างความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสแก่กันผ่านการประชุมประจำเดือน รวมถึงการร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาและวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในพื้นที่ขึ้นอีก

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การดำเนินการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพงนั้นได้นำหลักสูตรโครงการอบรมตำรวจเยาวชนอาสาพลั้งแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้ชื่อโครงการค่ายเยาวชนสัมพันธ์ “อาสาสมัครเยาวชน” มาประยุกต์ใช้โดยดำเนินการตามขั้นตอนและมีผลการศึกษา ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ขั้นตอนนี้สามารถแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1.1 หลักสูตรการอบรม ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาในการสร้างการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา โดยมีบุคลากรจากส่วนงานต่างๆ ทั้งในพื้นที่ เช่น ตำรวจ สาธารณสุข องค์กรบริหารส่วนตำบล และบุคลากรจากพื้นที่อื่นมาร่วมเป็นวิทยากร โดยเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมจะมุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา เพื่อให้ลดหรือเลิกพฤติกรรมที่เป็นการข้องเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างทัศนคติต่อยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่เข้ารับการอบรมเสียใหม่จากความคิดความเข้าใจแบบเดิมที่เคยมี เพื่อให้เยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับคนในชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนอย่างถาวรต่อไป ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การศึกษาดูงานที่เรือนจำกลางจังหวัดระยอง ศึกษาดูงานที่โรงพยาบาลระยองในแผนกผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ การทำกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างความสามัคคีและเรียนรู้โทษจากการใช้ยาเสพติด เป็นต้น

1.2 การค้นหาผู้เข้าร่วมอบรม การอบรมในครั้งนี้ได้มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้เข้าร่วมการอบรม คือ จะต้องเป็นเยาวชนกลุ่ม

เสี่ยงนอกสถานศึกษา คือ เยาวชนในพื้นที่ตำบลตะพงที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือลาออกจากการศึกษากลางคัน ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา และเยาวชนเหล่านั้นมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น เล่นเกมและติดเกมอย่างหนัก ขับขี่รถมอเตอร์ไซด์สร้างความรำคาญให้กับประชาชนในชุมชน มั่วสุมและมีความเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ได้กลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนชายจำนวนทั้งหมด 30 คน และจะต้องผ่านการยินยอมและยอมรับจากผู้ปกครองในการให้เข้าร่วมการอบรม โดยผู้จัดได้ทำความเข้าใจตลอดจนร่วมศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของเยาวชนและครอบครัวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการอบรมจากผู้ปกครองของเยาวชนเองด้วย

2. ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมอบรมเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา ขั้นตอนนี้ใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด สื่อสารความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อ ยาเสพติดของเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยมีการดำเนินการเป็นลำดับ โดยขั้นแรกจะต้องทำความเข้าใจกับเยาวชน เป็นการอธิบายข้อปฏิบัติ เงื่อนไข กติกาในระหว่างการอบรมให้เยาวชนรับรู้ ทราบและเข้าใจ เช่น ความสำคัญของการอบรม การวางตัว ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนผู้เข้าร่วมการอบรมด้วยกัน ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเองก่อน ขั้นต่อมาจึงดำเนินกิจกรรมอบรมเยาวชนทั้ง 30 คน ผ่านกิจกรรมที่ถูกถ่ายทอด สื่อสาร ผ่านวิทยากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันตลอดทั้ง 5 วัน เช่น กิจกรรมสร้างเสริมความรู้ แลกเปลี่ยนความ กิจกรรมสร้างเสริมทักษะและการใช้ชีวิต กิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่

3. ขั้นการนำไปใช้และการติดตาม เป็นขั้นสุดท้ายของการดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด เพื่อติดตามเยาวชน “อาสาสมัคร

เยาวชน” ภายหลังจากอบรม เป็นเวลา 30 วัน ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ เช่น การเข้าเวรประจำต้วยามตำรวจในพื้นที่ตำบลตะพง นั่งรถสายตรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อำนวยความสะดวกในการจราจร รวมถึงการติดตามและสอดส่องเยาวชนกลุ่มเสี่ยง โดยส่วนหนึ่งร่วมปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือประกอบอาชีพในชุมชน เป็นต้น โดยเยาวชนผู้ปฏิบัติหน้าที่จะได้สวมใส่เครื่องแบบที่ทางโครงการจัดไว้ให้

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม จากการศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมกับเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมในโครงการฯ นี้ พบว่า

1.เยาวชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์

เยาวชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมได้อธิบายถึงกิจกรรมในการอบรมและผลที่ส่งผลให้เยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบเดิมๆ ที่เคยปฏิบัติ ไปสู่การมีพฤติกรรมใหม่ในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ การฝึกระเบียบวินัยระหว่างการอบรมที่มีรูปแบบเช่นเดียวกับการฝึกแบบทหาร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวเยาวชนในหลายประการ คือ การเปลี่ยนแปลงเรื่องของความอดทน ความมีระเบียบวินัย การเปลี่ยนมุมมองในการมองตัวเองที่ดีขึ้น การรู้จักดูแลตัวเอง สามารถควบคุมอารมณ์ รวมถึงการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในชีวิตประจำวันให้ดีขึ้นได้ เช่น จากคำให้สัมภาษณ์เยาวชนที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองทั้งในการใช้ชีวิตประจำวัน หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...ช่วงก่อนอบรมมองตัวเองว่า ตอนนั้นเป็นคนเลว เริ่มที่จะเสพยาแล้วนอนไม่หลับ ไม่มีอะไรทำชอบเที่ยวซิ่งรถก๊อกลง เวลาออกไปซิ่งรถกับเพื่อนก็ซิ่งกันไปประมาณ 10 คัน เริ่มจากรวมกลุ่มกับเพื่อนแถว

บ้าน ในซอยบ้าน รวมกันกับเพื่อนหลายๆ กลุ่มเป็นแก๊งใหญ่ซึ่งรวมกันต่อสู้เสียงดัง นอกจากเพื่อนก็มีรุ่นพี่ ซึ่งก็ไม่เรียนเหมือนกัน นอกจากซี้รถเล่นเสียงดังกันแล้ว ก็มีการรวมแก๊งไปตีฟันแทงกับอริ พอพ่อแม่รู้เรื่องทำให้พ่อแม่เสียใจร้องไห้ ซึ่งในปัจจุบัน ผมมองตัวเองว่าดีขึ้นไม่ได้เที่ยวบ่อยไม่ได้ไปหาเรื่องตีกัน ตอนนี้อเล็กแล้วทุกอย่างกลับไปเรียนหนังสือให้จบ...” (เยาเวชน, 2557: สนทนากลุ่ม)

“...สิ่งหนึ่งที่ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมอีกอย่างคือ การที่วิทยากรพาไปดูนักโทษในเรือนจำ ทำให้ได้รู้ถึงผลของการทำผิดว่าจะมีบทลงโทษอย่างไร ถ้าเรายังไม่หยุดแล้วทำต่อก็อาจจะผลอย่างนี้ ทำให้เสียอนาคตได้ จึงไม่อยากเป็นอย่างนั้น...” (น้องโต้ง นามสมมติ, 2557: สัมภาษณ์)

ในส่วนของตัวเยาเวชนเองนั้น นอกจากจะได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นแล้ว ขณะเดียวกันก็ยังได้พยายามลดสิ่งที่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงลงด้วย เช่น ลดจำนวนการสูบบุหรี่ ไม่ออกไปรวมกลุ่มมั่วสุมสร้างปัญหากับกลุ่มเพื่อน ลดการไปร้านเกมหรือติดเกม และที่สำคัญคือการลดการไปสังสรรค์กับเพื่อนที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ และเยาเวชนสามารถลดความเสี่ยงโดยการรวมกลุ่มช่วยเหลือร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบริการสังคม ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...หลังจากอบรมผมก็ลดลงหลายอย่าง เช่น ยาเสพติด(กัญชา) เลิกใช้ บุหรี่ก็สูบลดลงบางวันก็ไม่สูบลเลย เหล้า เบียร์และการสังสรรค์กับเพื่อนก็ลดลงนานๆ ไปที เพราะกลับไปเรียนต่อและช่วยตำรวจ ออกตรวจ จึงไม่ได้มีเวลาว่างแบบเก่า...” (เยาเวชน, 2557: สนทนากลุ่ม)

“...ตอนนี้ผมเองไม่รวมกลุ่มมั่วสุมแบบแต่ก่อนแล้ว แต่ว่าเรารวมกลุ่มแบบที่ไปทำประโยชน์มากกว่า อย่างเป็นทางการเพื่อประโยชน์

ช่วยเหลือสังคม คนในชุมชนก็ยอมรับเรามากขึ้น ตรงนี้จึงรู้สึกภูมิใจมากขึ้น...” (เยาวชน, 2557: สนทนากลุ่ม)

2. ความภาคภูมิใจ และการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการที่เยาวชนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองในทางที่ดี และสามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ช่วยเหลือสังคมได้ ส่งผลทำให้เยาวชนเริ่มหันมามองตัวเองในแง่บวกหรือแง่ที่ดีขึ้น มีการเห็นคุณค่าในตัวเอง และเมื่อเยาวชนได้รับโอกาสในเข้าอบรม ก็ทำให้เยาวชนเหล่านี้เปลี่ยนความคิดที่มีต่อตนเองจากเชิงลบมาเป็นเชิงบวก มีความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อได้เข้าอบรมและทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมร่วมกับเจ้าหน้าที่ จากเดิมที่เยาวชนเคยคิดว่าคนแบบตนคงไม่เป็นที่ต้องการของสังคม เพราะถูกมองว่าไม่มีประโยชน์สร้างแต่ปัญหาให้กับสังคม แต่เมื่อเข้ามาอบรมได้มีการเปลี่ยนความคิดให้เยาวชนมองตนเองในมุมใหม่ ว่า การเข้ามาอบรมนี้คือ การเปลี่ยนกลุ่มเสี่ยงเป็นพลังให้ชุมชน สร้างทั้งความภาคภูมิใจและการยอมรับของชุมชนที่ได้เห็นผลการทำงานของเยาวชนเหล่านี้ ตามที่เยาวชนได้ให้ความเห็นจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...สิ่งหนึ่งที่ภูมิใจในการปรับเปลี่ยนเป็นคนดี คือ การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งคนเสพ คนขายในชุมชนได้มีการให้เบอร์โทรศัพท์และถ่ายรูป ส่งให้ตำรวจดำเนินการต่อ (เป็นสายข่าว) ซึ่งตัวเองก็สามารถสร้างประโยชน์ในชุมชนได้ ดีกว่าเดิมจากแต่ก่อนที่สร้างแต่ความเดือดร้อนให้ชุมชน...” (น้องโต้ง นามสมมติ, 2557: สัมภาษณ์)

“...ดีใจที่ได้เข้ามาอบรม ทำให้ตัวเองเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีกว่าเดิมเยอะ รู้สึกตัวเองมีประโยชน์ มีคุณค่า มีโอกาสช่วยเหลือชุมชน หมู่บ้าน คนในชุมชน ได้รับคำชมซึ่งแต่ก่อนไม่เคยมีใครชม พอได้ยินก็ดีใจมาก...” (น้องเนม นามสมมติ, 2557: สัมภาษณ์)

ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าการสร้างความภาคภูมิใจต่อสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมในตัวเยาวชนถือเป็นสิ่งจำเป็น เพราะสามารถจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปแสดงในทางที่ดีหรือแสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์หรือจูงใจให้เยาวชนเข้าร่วมการปฏิบัติภารกิจเพื่อสังคมได้ และการมอบเครื่องแบบให้เยาวชนสวมใส่ก็เป็นวิธีหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำการอบรมนำมาใช้เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งของกิจกรรมในส่วนการปฏิบัติหน้าที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมหลังการอบรม โดยมองว่าเครื่องแบบจะส่งผลในเชิงจิตวิทยาในการทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองได้นั่นเอง ดังคำให้สัมภาษณ์ของเยาวชน และเจ้าหน้าที่ ดังนี้

“...หลังจากอบรม 5 วันได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ ออกตรวจในเวลากลางวัน มีจิตอาสาโดยการอำนวยความสะดวกจราจรในงานต่างๆ ซึ่งทำให้รู้สึกว่าการได้ทำประโยชน์มาก โดยเฉพาะการได้ใส่เครื่องแบบออกปฏิบัติงานนั้นทำให้รู้สึกภาคภูมิใจเหมือนเป็นเจ้าของหน้าที่ที่พร.ที่เป็นเด็กๆ...” (น้องบาส นามสมมติ, 2557: สัมภาษณ์)

“...กิจกรรมที่ทำกับเยาวชนเหล่านี้ เป็นกิจกรรมต้องเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้เค้า เพราะเยาวชนเหล่านี้ไม่มีพื้นที่ให้แสดงออก ชุมชนไม่ได้เปิดโอกาสให้เยาวชนกลุ่มนี้มากนัก แต่พอได้เข้ารับอบรมเยาวชนเหล่านี้ได้มีโอกาสใช้พื้นที่นี้ให้เกิดโอกาสเพื่อเกิดการยอมรับ และการสร้างคุณค่ากับเยาวชนมากทีเดียวผ่านการใส่เครื่องแบบเมื่อออกตรวจกับตำรวจ การใส่เครื่องแบบในการอำนวยความสะดวกในการโบกรถ บริการสังคม เพื่อให้เยาวชนรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเต็มที่ ผ่านกิจกรรมต่างๆ ทำให้เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น...” (เจ้าหน้าที่โครงการ, 2557: สันทนาการกลุ่ม)

จากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เข้ารับการอบรมได้สะท้อนถึงการได้ใส่เครื่องแบบในการอบรมว่า เมื่อตนได้สวมใส่เครื่องแบบแล้วทำให้ตัวเยาวชนเองรู้สึกดีขึ้น รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ใส่เครื่องแบบ เพราะการอบรมจะมอบเครื่องแบบเป็นชุดตำรวจเยาวชนอาสาให้เยาวชนได้สวมใส่เมื่อออกปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือปฏิบัติงานบำเพ็ญประโยชน์อื่นๆที่ได้รับการขอความร่วมมือมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในท้องถิ่น ทำให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณชุดนี้มีความพิเศษ เพราะไม่ใช่ใครหรือโอกาสใดก็ได้ที่จะนำชุดนี้มาสวมใส่ เช่นคำพูดของเยาวชนคนหนึ่งที่ว่า “...การได้ใส่ “เครื่องแบบ” ในการอบรมครั้งนี้ทำให้ตัวเองรู้สึกดี ชอบที่ใส่เครื่องแบบ ซึ่งอยากที่จะปรับปรุงตัวเอง พัฒนาตัวเองให้แข็งแรง เพราะจากการได้อบรมทำให้รู้ตัวเองว่าอยากที่จะเป็นทหาร...” (น้องปุ่น นามสมมติ, 2557: สัมภาษณ์)

3. การยอมรับของสังคม

กิจกรรมที่ให้เยาวชนได้ออกไปบำเพ็ญประโยชน์และทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น การออกตรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การร่วมตั้งด่านตรวจตราความเรียบร้อย รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการจราจรเมื่อมีงานหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ ล้วนเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อเยาวชนกลุ่มเสี่ยง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การทำกิจกรรมอาสาสมัครเยาวชนจะเป็นตัวสร้างการยอมรับของชุมชนผ่านกิจกรรมดังกล่าวที่ให้เยาวชนเหล่านี้ได้ร่วมปฏิบัติ โดยรูปแบบการบำเพ็ญประโยชน์ถูกออกแบบมาให้ผู้ปฏิบัติได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนกับคนในสังคม เพราะรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่มักจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน ดังนั้นการทำงานของเยาวชนเหล่านี้จะต้องผ่านสายตาหรืออยู่ในสายตาของคนในชุมชนทุกคนว่าเยาวชนได้ปฏิบัติงานอะไรและอย่างไรบ้างอย่างสม่ำเสมอ เป็น

การเปิดโอกาสสำคัญให้เยาวชนได้พิสูจน์ตนเองว่าสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้เมื่อผ่านการเข้ารับการอบรมแล้ว และการมี “เครื่องแบบ” สำหรับให้เยาวชนสวมใส่ในการร่วมปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง ยังเป็นตัวช่วยทำให้คนในชุมชนมองเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวเยาวชนได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น และสร้างการยอมรับในตัวเยาวชนโดยมองว่าพวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นคนใหม่ได้จริง โดย “เครื่องแบบ” จะเป็นเสมือนทั้งภูมิคุ้มกันในการป้องกันการกลับไปมีพฤติกรรมเสี่ยงแบบเดิม และเป็นตัวแสดงสัญลักษณ์ว่าเยาวชนที่เข้ารับการอบรมนั้นเป็นพวกเดียวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากในอดีตชาวบ้านอาจจะมองว่ากลุ่มเยาวชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาในพื้นที่ แต่เมื่อเยาวชนได้สวมใส่เครื่องแบบมาปฏิบัติงาน ทำให้ภาพเดิมที่ชุมชนมองเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผู้ที่พบเห็นเยาวชนเปลี่ยนแปลงตนเองก็ชื่นชมที่พวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองไปเป็นคนใหม่ได้ ส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเยาวชนกับชาวบ้านในชุมชนดีขึ้นด้วย เพราะหากไม่มีเครื่องแบบคนอื่นๆ ในชุมชนก็คงมองเยาวชนเป็นแบบเดิม แม้ว่าจะผ่านการอบรมมาก็ครั้งแล้วก็คงคิดว่าพวกเขาคงจะกลับไปทำแบบเดิมอีก แต่พอได้ใส่เครื่องแบบแล้วทำให้คนมองว่าพวกเขาเป็นคนที่ดีและกลับตัวกลับใจแล้ว จากคำให้สัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่มของผู้นำชุมชนคนหนึ่งให้ความเห็นว่า

“...เครื่องแบบเหมือนเป็นตัวรับประกัน ได้ส่วนหนึ่ง ต่างกับถ้าเค้าอบรมแต่ยังแต่งกายแบบเดิมๆ ก็ทำให้คนในชุมชนไม่มั่นใจว่าปรับตัวเป็นคนดีได้จริง อีกทั้งเครื่องแบบเป็นตัวที่ทำให้เด็กไม่กลับไปทำแบบเดิมๆ เครื่องแบบเป็นกรอบที่ทำให้เด็กปฏิบัติตามที่ได้รับ การอบรมเป็นกรอบบังคับให้ปฏิบัติสิ่งดีๆ สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับเด็กได้ เพิ่มความมั่นใจให้กับเด็กมากขึ้น...” (ผู้นำชุมชน, 2557:สนทนากลุ่ม)

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนติดตามเยาวชน “อาสาสมัครเยาวชน” ภายหลังจากอบรมเป็นเวลา 30 วันนั้น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อตัวเยาวชนมาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้เยาวชนได้บำเพ็ญประโยชน์และทำกิจกรรมเพื่อสังคม ด้วยการมีบทบาทในการรณรงค์ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เช่น การออกตรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การร่วมตั้งด่านตรวจตราความเรียบร้อย รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการจราจรเมื่อมีงานหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อเยาวชนกลุ่มเสี่ยง หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือ การทำกิจกรรมอาสาสมัครเยาวชนจะเป็นตัวสร้างการยอมรับของชุมชนผ่านกิจกรรมดังกล่าวที่ให้เยาวชนเหล่านี้ได้ร่วมปฏิบัติ เช่นการทำหน้าที่ออกตรวจพื้นที่ร่วมกับตำรวจและเพื่อนๆที่เข้าอบรมด้วยกัน การช่วยอำนวยความสะดวกบนท้องถนน และแจ้งเบาะแสให้กับตำรวจ ซึ่งทุกครั้งที่ปฏิบัติหน้าที่จะต้องใส่ “เครื่องแบบ” ด้วยเสมอ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการบำเพ็ญประโยชน์หรือบริการสังคมข้างต้น ถูกออกแบบมาให้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนกับคนในสังคม เพราะรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่มักจะผ่านหรืออยู่ในสายตาของคนในชุมชน ทำให้สังคมได้เห็นว่าเยาวชนเหล่านี้ปฏิบัติงานอะไรและอย่างไรบ้างอย่างสม่ำเสมอจนทำให้เกิดการยอมรับในตัวเยาวชนเหล่านั้น เปรียบเสมือนเปิดโอกาสสำคัญให้เยาวชนได้พิสูจน์ตนเองว่าสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้เมื่อผ่านการเข้ารับการอบรมแล้ว และการมี “เครื่องแบบ” สำหรับเยาวชนใช้สวมใส่เพื่อร่วมปฏิบัติหน้าที่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้คนในชุมชนมองเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวเยาวชนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสร้างการยอมรับในตัวเยาวชนโดยมองว่าพวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นคนใหม่ได้ โดยมี “เครื่องแบบ” เป็นเสมือนภูมิคุ้มกันในการป้องกันการกลับไปมี

พฤติกรรมเสียงแบบเดิม และเป็นการแสดงสัญลักษณ์ว่าเยาวชนที่เข้ารับการอบรมเป็นพวกเดียวกันกับหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพงและเป็นพวกเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในขณะเดียวกันการสวมใส่เครื่องแบบยังเป็นเสมือนสัญลักษณ์ที่แบ่งแยกเยาวชนที่ผ่านการอบรมออกจากความเป็นเยาวชนกลุ่มเสียงอีกด้วย ตามคำกล่าวของเจ้าหน้าที่โครงการดังนี้

“...จุดเด่นของการอบรมในครั้งนี้อยู่ที่การติดตามเยาวชน โดยเมื่อให้เยาวชนออกปฏิบัติงานแล้วใส่ “เครื่องแบบ” การทำให้เยาวชนนั้นเหมือนเป็นพวกเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ (ตำรวจ/อบต.) พอเยาวชนได้แต่งเครื่องแบบและได้ทำกิจกรรมกับตำรวจ เป็นการแยกเยาวชนที่อบรมกับเยาวชนกลุ่มเสียงโดยสิ้นเชิง และรับรองได้ว่าเยาวชนที่อบรมไปชื้อยาเสพติดกับคนขายไม่ได้แน่ คนขายต้องระแวงสงสัยไม่กล้าขาย...” (เจ้าหน้าที่โครงการ, 2557: สนทนากลุ่ม)

นอกจากนี้ เครื่องแบบตำรวจอาสาที่เยาวชนสวมใส่นั้น ยังเปรียบเสมือนเกราะป้องกันยาเสพติดที่ช่วยให้คนในชุมชนมองเยาวชนในทางที่ดีขึ้น และทำให้เห็นว่าเยาวชนเหล่านี้ได้เข้าไปบำเพ็ญประโยชน์ผ่านกิจกรรมเพื่อสังคมในโอกาสต่างๆ อย่างแท้จริง เช่น การได้ออกไปช่วยเหลือสังคมหรือช่วยเหลืองานและประชาชนในหมู่บ้านทำให้ประชาชนได้เห็นการทำงานของเยาวชนกลุ่มนี้ และทำให้เยาวชนเองรู้สึกว่าคุณค่า มีประโยชน์ต่อชุมชนและต่อสังคมในตำบลตะพงมากกว่าเดิม จากที่เคยสร้างความเดือนร้อนทำให้คนรอบข้างมองว่าตนเป็นคนไม่ดี และตัวเยาวชนเองก็เปลี่ยนแปลงตัวเองหลังจากอบรมในทางที่ดีขึ้น

“...ความแตกต่างที่พบ คือ สมัยก่อน พออบรมเสร็จไม่มี “เครื่องแบบ” ใส่ คนในชุมชนก็มองว่าไม่เห็นจะเปลี่ยนแปลงอะไร ไม่รู้

แน่ใจว่าพฤติกรรมเปลี่ยนหรือเปล่า แต่การอบรมครั้งนี้เมื่ออบรมเสร็จสิ้นได้มี “เครื่องแบบ” ใส่เพื่อออกปฏิบัติงานกับตำรวจ ก็ทำให้ตัวเองจะประพฤติในสิ่งที่ไม่ดีอีกไม่ได้เพราะชาวบ้าน คนในชุมชนรู้ได้ว่าเราได้อบรมหลักสูตรนี้เสร็จแล้ว ทำให้มีคนจับตาดูเราว่าจะทำผิดอีกหรือไม่ นอกจากนี้ยังได้ใส่เครื่องแบบในการออกบำเพ็ญประโยชน์ จิตอาสา กับเพื่อนๆ ที่อบรม ก็คู่มือใส่เครื่องแบบไปออกตรวจกับตำรวจรู้สึกภาคภูมิใจ...” (เยาวชน, 2557: สันทนาการ)

“...คิดว่าการใส่เครื่องแบบมีผลต่อตนเองเพราะเมื่อได้ใส่เครื่องแบบแล้วดูเท่ และเมื่อใส่ตอนออกตรวจ ได้ออกไปช่วยตำรวจทำงาน คนในชุมชนมองพวกผมในแง่ดีขึ้น ชาวบ้านที่รู้จักเห็นก็มีแซว เถื่อนะ หล่อขึ้น คุณเป็นผู้เป็นคนกว่าเก่า พวกผมเองปลื้มเพราะใส่เครื่องแบบแล้วมันเท่จริงๆ ภูมิใจที่ได้มาอบรมเป็นเยาวชนอาสาที่ตะพง...” (เยาวชน, 2557: สันทนาการ)

เห็นได้ชัดแจ้งว่าการจัดอบรมการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้ใช้แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง และการนำเอา “เครื่องแบบ” มาเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้เกิดการสร้าง ความภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเองของตัวเยาวชน โดยทำให้เยาวชนตระหนักว่าชีวิตคนเราทุกคนล้วนมีค่า ไม่ว่าจะต่อพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน หรือสังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งการทำงานหรือการเรียนหนังสือตามวัยและหน้าที่ที่ควรจะได้รับผิดชอบ เมื่อนั้นก็ถือได้ว่าเราทำตัวให้เกิดประโยชน์ตามกำลังความสามารถที่มีคุณค่าในตนเองก็จะเกิดขึ้น ดังนั้นจึงไม่ควรทำลายคุณค่าของตนเองโดยการเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือสัมผัสเสี่ยงต่อยาเสพติด

ในส่วนกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่นำเอา “เครื่องแบบ” มาให้เยาวชนสวมใส่ขณะปฏิบัติงานนั้น ส่งผลให้ตัวเยาวชนเองและสังคมเห็นว่าพวกเขาสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้และมีคุณค่าต่อสังคม เนื่องจากการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะอยู่ในสายตาของคนที่อยู่ในชุมชนตลอดเวลา คนในชุมชนจะทราบว่าเยาวชนเหล่านี้ปฏิบัติตัวอย่างไร และเมื่อเยาวชนได้ทำกิจกรรมและเห็นว่าตนเองสามารถปฏิบัติงานบำเพ็ญประโยชน์ลุล่วงได้สำเร็จสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เยาวชนก็เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มองว่าตนเองมีคุณค่า ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองจะส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนที่มีความภูมิใจในตนเอง และมีความมั่นใจในตนเองและรู้จักแก้ปัญหาในทางที่ถูกต้อง ซึ่งก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงมองว่า การใช้ “เครื่องแบบ” เป็นเครื่องมือในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มีส่วนช่วยให้เป้าหมายของการทำกิจกรรม ซึ่งคือการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เพราะ “เครื่องแบบ” จะทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ที่ตอกย้ำตนเองและแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่า เยาวชนที่กำลังทำงานบำเพ็ญประโยชน์นั้นกำลังทำสิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์กับสังคม และเป็นการแบ่งแยกตนเองออกจากเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม

ในส่วนของผลที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมของโครงการนี้ การสวมใส่ “เครื่องแบบ” จะช่วยให้คนในชุมชนสามารถเห็นและร่วมกันติดตามสอดส่องดูแลพฤติกรรมเยาวชนได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ดังนั้นโครงการฯ ดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในชุมชนสามารถดูแลสมาชิกหรือลูกหลานของตนเองไปด้วยกัน และช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนได้อย่างเหมาะสม เพราะสามารถทำให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงการกระทำในแนวทางที่ดี และการนำ “เครื่องแบบ” มาเสริมในการทำกิจกรรมยังส่งผลให้เยาวชนต้องรู้จักระมัดระวังพฤติกรรมตนเอง ไม่ทำพฤติกรรม

เสี่ยงเพราะเครื่องแบบจะเป็นเหมือนทั้งกรอบกำกับการกระทำและเป็นแรงจูงใจให้กระทำความดี เพราะการที่เยาวชนกลุ่มนี้เคยเป็นเยาวชนกลุ่มเสี่ยงมาก่อน เมื่อได้เข้ารับการอบรมและได้สวมใส่เครื่องแบบในการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ทำให้คนในชุมชนที่พบเห็นการบำเพ็ญประโยชน์เหล่านั้นทำให้เกิดความชื่นชมในตัวเยาวชน และคำชื่นชมเหล่านั้นก็เข้ามาสู่ตัวเยาวชนผู้ปฏิบัติงาน ทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกว่าตนเองกลับมามีคุณค่าอีกครั้งและความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกทางบวกที่มนุษย์พึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล พิริยะปัญญา (2546) ที่กล่าวว่า คนที่ได้รับความรักและความไว้วางใจจากสังคมรอบข้าง โดยเฉพาะคนใกล้ชิดอย่างครอบครัวหรือเพื่อน จะทำให้บุคคลนั้นเป็นคนที่มีมองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความมั่นใจ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของเยาวชนต่อการดำรงชีวิตและโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมาก เนื่องจากเมื่อเยาวชนได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ผ่านการสวม “เครื่องแบบ” จะทำให้สังคมมองเห็นเยาวชนเหล่านี้ได้ชัดเจนและได้รับการชื่นชมและให้การยอมรับในเยาวชนเหล่านี้มากขึ้น เกิดอ้อมโนทัศน์ที่ดีในตัวเยาวชนเองเพราะได้รับแรงเสริมจากการสร้างอ้อมโนทัศน์ที่ดีทั้งจากตนเองและสังคมรอบข้าง เพราะเมื่อไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยใส่ “เครื่องแบบ” ไปด้วยก็จะมีคนมาชื่นชมการกระทำของเยาวชน ดังนั้น “เครื่องแบบ” จะเป็นตัวสร้างความเชื่อมโยงกับความภาคภูมิใจหรือการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน และเมื่อเยาวชนมีการเห็นคุณค่าในตนเองก็จะเกิดอ้อมโนทัศน์ที่ดี ที่ส่งผลไปถึงการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง คนเราจึงมักจะทำหรือแสดงพฤติกรรมใดๆที่จะช่วยสร้างความสุขให้กับตนเองโดยผ่านการชื่นชมของผู้อื่น เมื่อรู้สึกดีก็ทำให้

เยาวชนเหล่านี้มีความคิดที่ไม่ควรกลับไปประพฤติดนในแบบเดิมที่เสี่ยง
ต่อยาเสพติดอีก

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กึ่งกาญจน์ จงสุขไกล. (2555). สถานการณ์ปัญหายาเสพติดการแพร่ระบาดและผลกระทบในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ท่องเที่ยว: ศึกษากรณีเมืองพัทยาและเกาะล้านอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2558). สถิติจำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www2.djop.moj.go.th/media/k2/attachments/back_offend.pdf (สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558).

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. (2556). เอกสารประกอบโครงการสัมมนาบุคลากรสำคัญเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนนอกสถานศึกษา. กรุงเทพฯ.

สุวิมล พิริยะปัญญา. (2546). ผลของการฝึกทักษะกีฬาบอลเลย์บอลที่มีต่ออัตมโนทัศน์ และปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่นติดยาเสพติดในสถานบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

เจ้าหน้าที่โครงการ. 10 มกราคม 2557. สนทนากลุ่ม.

น้องโต้ง (นามสมมติ). 8 มีนาคม 2557. สัมภาษณ์.

น้องเนม (นามสมมติ). 9 มีนาคม 2557. สัมภาษณ์.

น้องบาส (นามสมมติ). 8 มีนาคม 2557. สัมภาษณ์.

น้องปุณ (นามสมมติ). 9 มีนาคม 2557. สัมภาษณ์.

ผู้นำชุมชน. 10 มกราคม 2557. สันทนาการกลุ่ม.

เยาวชน. 12 มกราคม 2557. สันทนาการกลุ่ม.

เยาวชน. 11 มกราคม 2557. สันทนาการกลุ่ม.